

**ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ ÎN ȘTIINȚE ADMINISTRATIVE**

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 352/354:334.7(478)(043.2)

CARPOVICI GRIGORE

**ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ÎN DEZVOLTAREA
MEDIULUI DE AFACERI ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

563.01 – TEORIA, METODOLOGIA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

Rezumatul tezei de doctor în științe administrative

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale în științe administrative a Academiei de Administrare Publică.

Comisia de doctorat pentru susținerea publică a tezei de doctor:

- 1. președinte** - SOLOMON Constantin, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Catedra științe politice și relații internaționale, Academia de Administrare Publică;
- 2. referent** -DULSCHI Silvia, doctor în științe istorice, conferențiar universitar, Catedra științe politice și relații internaționale, Academia de Administrare Publică;
- 3. referent** -CORNEA Sergiu, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, rector al Universității de Stat "Bogdan Petriceicu Hașdeu", din Cahul;
- 4. referent** -BUCĂȚARI Igor, doctor în științe politice, conferențiar universitar, Departamentul științe politice și administrative, Universitatea de Stat din Moldova;
- 5. membru** -GROZA Andrei, doctor în istorie, conferențiar universitar, Catedra științe administrative, Academia de Administrare Publică;
- 6. membru** -POPOVICI Angela, doctor în științe istorice, conferențiar universitar, șef Catedră științe administrative, Academia de Administrare Publică;
- 7. membru** -TINCU Violeta, doctor în științe administrative, conferențiar universitar interimar, Academia de Administrare Publică.

Susținerea va avea loc la 1 noiembrie 2021, ora 14:00, în ședința Comisiei de doctorat, Academia de Administrare Publică (MD 2070, mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Academiei de Administrare Publică, precum și pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la data de 1 octombrie 2021.

Conducător: GROZA Andrei, doctor în științe istorice, conferențiar universitar, Catedra științe administrative, Academia de Administrare Publică.

Autor: CARPOVICI Grigore

(©CARPOVICI Grigore, 2021)

CUPRINS:

1. REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
2. CONȚINUTUL TEZEI	8
3. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	25
4. BIBLIOGRAFIE	29
5. LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI TEZEI	31
6. ADNOTARE	32
7. ANNOTATION	33
8. АННОТАЦИЯ	34
9. FOAE PRIVIND DATELE DE TIPAR	35

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei investigate. În lucrare se abordează o problemă importantă pentru știința administrației publice – dezvoltarea mediului de afaceri, percepută prin prisma rolului administrației publice din Republica Moldova în acest proces. În dependență de rezultatul asigurării de către administrația publică a acestei misiuni depinde nu doar gradul de asigurare a bunăstării, de satisfacție a societății, dar și nivelul, ritmul ei de dezvoltare.

Actualitatea temei este parțial determinată și de lipsa, respectiv dependența față de resursele energetice, lipsa unei infrastructuri bine pusă la punct, ceea ce solicită implicarea stringentă, serioasă și punctuală a administrației publice în asigurarea condițiilor necesare în vederea creării, diversificării, dezvoltării resurselor alternative de energie, inclusiv prin asigurarea unor condiții adecvate de dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova. Altfel spus, actualitatea acestei teme reiese, în primul rând, din permanența necesității asigurării drepturilor generale ale populației la sănătate, învățatură, protecția proprietății și vieții, siguranței alimentare, energetice, a ordinii publice, satisfacerii necesităților sociale etc., de către administrația publică. Însă pentru a crea condiții adecvate dezvoltării mediului de afaceri și de îmbunătățire a activității administrației publice aferentă aspectelor respective, pentru a obține o înțelegere mai profundă în vederea stabilirii, orientării și aplicării măsurilor de îmbunătățire sunt necesare cercetări teoretice, ceea ce constituie încă un pilon al actualității temei de cercetare.

Mai mult decât atât, actualitatea temei derivă și din necesitatea consolidării continuă a capacităților administrației publice și a sectorului privat, parteneriatelor publice-privat și a celui asociativ, în condițiile în care tot mai multe servicii publice ajung în gestiunea sectorului privat. Este evidentă importanța rolului administrației publice în crearea condițiilor, mediului benefic de dezvoltare a afacerilor, organizarea și modernizarea serviciilor publice, în deosebi în condițiile trecerii de la o economie dirijată la economia de piață.

Totodată, actualitatea temei reiese și din cerințele de integrare europeană a Republicii Moldova. Astfel, o parte importantă a dreptului european reflectă problematica infrastructurii, inclusiv a rețelelor de comunicare, de diversificare a surselor de energie, a prestării serviciilor, inclusiv publice. Ca urmare, este dificil de imaginat integrarea europeană a Republicii Moldova fără a avea o infrastructură și un mediu de afaceri bine dezvoltat, fără o producție de produse și mărfuri conformă și existența unor servicii publice corespunzătoare standardelor europene. Responsabilitățile asumate în vederea dezvoltării și consolidării cooperării privind politica industrială și antreprenorială, tind spre îmbunătățirea mediului de afaceri pentru toți operatorii economici, dar cu accent deosebit pe întreprinderile mici și mijlocii. Cooperarea sporită are

scopul să îmbunătățească cadrul administrativ și de reglementare atât pentru întreprinderile din Uniunea Europeană, cât și pentru cele din Republica Moldova care funcționează în UE și în Republica Moldova, și ar trebui să fie întemeiată pe politicile industriale și pe politicile privind întreprinderile mici și mijlocii (în continuare IMM) ale UE, ținând seama de principiile și de practicile recunoscute la nivel internațional în acest domeniu [1].

Scopul lucrării este cercetarea și a evaluarea complexă a rolului AP asupra dezvoltării mediului de afaceri în Republica Moldova, atât din perspectiva autorităților administrației publice (AAP), cât și a exponenților mediului de afaceri, întru eficientizarea activității de elaborare și implementare a documentelor de politici, de îmbunătățire a cadrului normativ, de organizare și asigurarea de către AP a condițiilor favorabile dezvoltării mediului de afaceri, inclusiv în organizarea, dirijarea, modernizarea și dezvoltarea serviciilor publice prestate subiecților acestuia.

Obiectivele cercetării. Inițiind procesul de studiere, investigație și analiză, autorul și-a propus examinarea fundamentării teoretice al acestuia prin prisma analizei funcțiilor și responsabilităților autorităților publice, al factorilor și cadrului normativ care îl influențează. De a examina influența factorilor asupra dezvoltării mediului de afaceri și principalele tendințe de dezvoltarea al acestuia în Republica Moldova prisma reformării administrației publice și integrării europene.

Ipoteza de cercetare: AP contribuie la dezvoltarea mediului de afaceri prin crearea și îmbunătățirea permanentă a condițiilor propice progresului acestuia dacă:

- se formează și funcționează un cadru instituțional și normativ adecvat;
- acesta se află permanent în atenția tuturor structurilor AP cu funcții aferente;
- sunt utilizate toate oportunitățile stabilite de factorii interni și externi, inclusiv de procesul de integrare europeană.

Noutatea științifică a lucrării constă în cercetarea și analiza în complex aspectelor teoretice aferente rolului administrației publice în dezvoltare a mediului de afaceri; abordarea problemei privind rolul administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri prin prisma cadrului instituțional, normativ și al factorilor de influență, în condițiile reformării administrației publice din Republica Moldova, precum și elaborarea unor propuneri de îmbunătățire a mediului de afaceri, inclusiv prin optimizarea, eficientizarea și dezvoltarea prestării serviciilor publice.

Formularea problemei științifice. Problema științifică importantă cercetată în teză constă în *fundamentarea științifică* a rolului administrației publice în organizarea, menținerea și modernizarea mediului de afaceri, asigurând analiza în complex al acestuia prin prisma cadrului instituțional, normativ și al factorilor cu influențe semnificative. Acest fapt a condus la

clarificarea rolului administrației publice în asigurarea condițiilor favorabile dezvoltării mediului de afaceri, dar și ca prestator de servicii, în condițiile implicării tot mai intense a sectorului privat în crearea infrastructurii și gestiunea de servicii publice, clarificare necesară în *vederea identificării căilor de aplicare* a metodelor moderne de dezvoltare și eficientizare a mediului de afaceri din Republica Moldova.

Sinteza metodologiei de cercetare. Procesul efectuării cercetărilor a fost susținut cu precădere de metoda *cercetării documentare*, cu suportul căreia au fost studiate articole și monografiile din țară și de peste hotare, surse din bibliotecile electronice internaționale, cercetările și studiile referitoare la activitățile AP, la mediul de afaceri, în deosebi interacțiunii lor, acte normative, documente ale autorităților administrației publice centrale și locale etc.

De asemenea, în procesul investigațiilor au fost utilizate *metoda analizei și metoda sintezei*.

Pentru studierea evoluției interacțiunii AP și mediului de afaceri, precum și a modului în care a evoluat abordarea competențelor și responsabilităților administrative în dezvoltarea mediului de afaceri în diferite perioade de timp, s-a apelat la *metoda istorică*. În vederea identificării unor posibilități de implementare a practicii internaționale pentru dezvoltarea mediului de afaceri în țara noastră, inclusiv în organizarea, modernizarea și dezvoltarea serviciilor publice în Republica Moldova, autorul a utilizat *metoda comparativă*. Astfel, experiența internațională de activitate a administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri, în particular a României, a fost comparată cu cea națională, în vederea identificării unor modele viabile, aplicabile în Republica Moldova.

Studiind atât rolul administrației publice centrale (în continuare APC), cât și al celei locale în dezvoltarea mediului de afaceri, domeniile, sectoarele de interacțiune cu mediul de afaceri, inclusiv în cadrul creării condițiilor favorabile și prestării serviciilor publice, precum și factorii care influențează semnificativ aceste rapoarte, în vederea identificării tendințelor generale de dezvoltare, a fost utilizată *metoda sistemică*. Deoarece administrația publică cât și mediul de afaceri sunt sisteme deschise, studiului au fost supuși și influența factorilor amplasați în afara sistemului AP (necesitățile și cerințele cetățenilor, interesul privat al firmelor, organizațiilor, asociațiilor, inclusiv nonguvernamentale, etc.) și a mediului de afaceri (politici, economici, sociali, tehnologici, legali, etc.). Metodă nominalizată fost utilizată în abordarea examinării și evaluării rezultatului interacțiunii AP cu mediul de afaceri asupra dezvoltării continue, eficiente, sustenabile și durabile, inclusiv a modernizării și dezvoltării serviciilor publice în Republica Moldova în contextul reformei administrației publice de ambele niveluri.

Întru asigurarea studierii situației reale a unui sector, unor factori și măsuri concrete cu impact esențial asupra îmbunătățirii mediului de afaceri în Republica Moldova, autorul a utilizat metoda *studiului de caz*, incluzând astfel în teză un studiu care reflectă specificul organizării, gestionării și prestării serviciilor publice în Instituția Publică “Agenția Servicii Publice” (în continuare ASP).

În prezenta investigație științifică autorul a apelat și la *metoda statistică* atât la etapa culegerii și acumulării datelor - valorificând diverse documente statistice, cât și la etapa analizei datelor - fiind aplicate diverse procedee cantitative, de comparare, analitice de prelucrare, calcularea procentajului etc.

Semnificația teoretică a lucrării constă în studierea conceptelor și abordărilor fundamentale de asigurare a dezvoltării mediului de afaceri; analiza sub aspect evolutiv a rolului AP în procesul de asigurare a dezvoltării mediului de afaceri din țară; identificarea principiilor dar și a factorilor de influență, a problemelor și cauzelor, tendințelor generale de asigurare a dezvoltării mediului de afaceri în condițiile economiei de piață și reformării, precum și în inițierea conceptualizării rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri în țara noastră.

Valoarea aplicativă a lucrării este constituită din eficientizarea activităților prin crearea condițiilor și climatului favorabil dezvoltării mediului de afaceri, precum și îmbunătățirea gamei de servicii prestate subiecților mediului de afaceri, susceptibile de a satisface necesitățile și cerințele, adecvate unui sistem modern de administrare publică. Recomandările formulate în teză pot fi utilizate de autoritățile administrației publice centrale și locale din Republica Moldova, contribuind la: identificarea posibilităților de dezvoltare a mediului de afaceri prin analiza necesităților societății, colectivităților dintr-un teritoriu care pot fi realizate de către mediul de afaceri, cu implicarea acestuia (parteneriate) și/sau de către AP, în concordanță cu posibilitățile existente; eficientizării interacțiunii dintre autoritățile administrației publice și mediul de afaceri; consolidarea capacităților de înființare și gestiune a unor noi sectoare productive, inclusiv informaționale și de servicii publice. Implementarea, menținerea și optimizarea în baza propunerilor aferente reglementări, prin oferirea unui cadru normativ viabil și sustenabil de dezvoltare a mediului de afaceri, dezvoltării gamei de servicii publice acordate subiecților mediului de afaceri susceptibile de a satisface necesitățile acestora; ameliorarea și îmbunătățirea managementului controlului intern managerial în cadrul desfășurării activităților, inclusiv prestării serviciilor publice oferite de administrația publică din Republica Moldova.

Sumarul compartimentelor tezei este alcătuit din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 222 titluri, 8 anexe, 150 pagini de text de bază și 5 diagrame.

CONȚINUTUL TEZEI

Teza de doctor a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale în științe administrative a Academiei de Administrare Publică. Principalele teze și rezultate ale investigațiilor științifice și-au găsit expresie în comunicate științifice prezentate și discutate în cadrul a 4 forumuri - conferințe științifice naționale și internaționale cu genericul „Teoria și practica administrării publice”, organizate la Academia de Administrare Publică (2016, 2017, 2018, 2019), în Revista metodicoștiințifică trimestrială „Administrarea Publică” (nr. 3/2018, nr. 3/2019), precum și în Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice a Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice a Academiei de Științe a Republicii Moldova.

Sumarul compartimentelor tezei. Lucrarea constă din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie și anexe.

În introducerea tezei este prezentată actualitatea și însemnătatea temei cercetate, scopul, obiectivele lucrării și ipoteza de cercetare, sinteza metodologiei aplicate, noutatea științifică a tezei, problema științifică soluționată prin conținutul tezei elaborate, semnificația teoretică a cercetării, valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul compartimentelor tezei.

Capitolul unu include analiza materialelor științifice la tema tezei: articole, monografii, publicate în țară și peste hotare, studierea fundamentării teoretice a rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri. O deosebită atenție a fost acordată publicațiilor din perioada formării și dezvoltării țării ca stat independent, în deosebi celor aferente interacțiunii AP cu mediul de afaceri. Acumularea, examinarea și studierea literaturii de specialitate a constituit baza analizei comparative a situației existente în domeniu, prioritar fiind analizate în acest sens publicațiile și studiile cercetătorilor autohtoni și a celor din România, fiind condiționată de asemănarea sistemelor administrative. De asemenea, a fost studiată doctrina franceză, în special abordarea de către aceasta a rolului administrației publice în cazul gestiunii delegate a serviciilor publice, precum și a cercetătorilor americani, în deosebi abordările bazate pe riscuri și de dezvoltare durabilă. Totodată, au fost analizate diverse studii ale autorilor aferente experienței altor state a parteneriatelor dintre administrația publică și sectorul privat.

Studiul privind rolul administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri include un areal geografic destul de extins, precum statele membre ale Uniunii Europene (UE) în particular România, Statele Unite ale Americii (SUA), Rusia și țările Parteneriatului Estic. Preocupările privind dezvoltarea mediului de afaceri, monitorizarea și măsurarea performanțelor aferente, precum și fortificarea unui concept, sistem, proces motivațional de creștere a nivelului de dezvoltare a mediului de afaceri sunt regăsite și în cercetările Comisiei Europene, în prevederile

actelor normative ale statelor europene. În cadrul cercetării tematicii tezei sunt explorate, de asemenea, acte normative și materiale metodologice care reglementează raporturile administrației publice cu mediul de afaceri, modalitatea evaluării performanțelor în dezvoltarea acestuia.

În cadrul cercetării, drept suport teoretic au servit lucrările autorilor: Drucker Peter, Gulik Luther, Urwick Lundall, Teylor Frederick, Fayol Henri, Weber Max, Hobbes Thomas, McGregor Douglas, Ostrom Vincent, Osborne David, Gaebler Ted, Nicolas Henry, Likert Rensis, Argyiris Chris, Emerson Gloria, Denhardt Janet V, Denhardt Robert B, Wilson Woodrow Thomas et. al., care au avut un impact rezultativ major în elaborarea prezentei teze de doctor [2-4].

O importantă plusvaloare tezei de doctor au adus și analizele cercetătorilor români: Albu Emanuel, Alexandru Ioan, Cornea Valentina, Dinca Dragoș, Popescu-Slăniceanu Ion, Pop Nicolae Alexandru, Pătru Cătălin Andrei, Macarie Cornelia, Mecu Dragoș, Negulescu Paul, Hințea Cristina, Florișteanu Elena, Marcovici Mugurel-Alin, Mureșan Marin Dorin și al. [2, 5], îmbinând aspectele teoretice cu cele practice. Vom sublinia și importanța lucrărilor autorilor din CSI: Давыдов Юрий, Кутафин Олег, Сурилов Алексей et. al., care au servit drept suport în fundamentarea teoretico-aplicativă a tezei [2, 5].

În arealul investigativ autohton la tema analizată sunt relevante contribuțiile autorilor: Platon Mihai, Balan Oleg, Sîmboteanu Aurel, Șaptefrați Tatiana, Tincu Violeta, Cornea Sergiu, Goriuc Silvia, Erhan Valeriu, Nemerenco Valeriu, Gheorghita Tamara, Roșcovan Mihai, Oglinda Lilia, Carpovici Grigore, Tornea Ion et. al. [6, 14-16], care analizează unele aspecte ale interacțiunii administrației publice cu mediul de afaceri, studiază procesul de modernizare din perspectiva implementării angajamentelor bilaterale cu alte țări, îndeosebi cu Uniunea Europeană, a interpretării și ajustării cadrului juridic autohton la practicile internaționale. Aceste studii, precum și cadrul normativ examinat, au particularizat contextul național și epistemologic al cercetării.

Deși rolul administrației publice în societate, în elaborarea și implementarea politicilor, în organizarea administrației publice locale, a serviciilor publice, dată fiind importanța vitală a acestora pentru societate, sunt studiate aprofundat în literatura de specialitate, rolul administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri este însă perceput neuniform de către autoritățile publice și de mediul de afaceri, dar și abordat diferit în cercetările științifice de către autorii autohtoni și de cei străini. Motivul, care este evident constituit din dezvoltarea istorică diferită a statelor, în care respectiv și rolul statului, al administrației sale, dar și a mediului de afaceri, a evoluat diferit, în dependență de condițiile existenței sau lipsei de resurse, existenței

sau absenței unui sector privat, public-privat competitiv etc. Putem observa totodată că, în literatura de specialitate din statele occidentale aceste probleme au fost cu mult depășite, accentul fiind plasat pe studierea problemelor legate de dezvoltarea durabilă și eficientă, în mod deosebit cele ce vizează rolul administrației publice în gestiunea eficientă, modernizarea continuă, sau utilizarea obiectivelor și indicatorilor de performanță în evaluarea capacităților și activităților instituționale, inclusiv de dezvoltare a mediului de afaceri și prestare a serviciilor publice.

Totodată, dacă autorii din alte țări studiază și dezvoltă deja, după o perioadă îndelungată de aplicare a diverselor modalități de gestiune a mediului de afaceri, varii modalități de modernizare a acestuia, autorii autohtoni își axează investigațiile pe problematica bazei instituționale, legale, punând accentul pe insuccesele autorităților administrației publice în domeniul gestiunii delegate, atestate în procesul de organizare și gestiune a mediului de afaceri.

Analiza spectrului de publicații științifice în domeniu a constatat investigarea și abordarea sub anumite aspecte concrete (juridic, economic, social, etc), dar și insuficientă cercetării în complex a influenței administrației publice asupra procesului de dezvoltare a mediului de afaceri, diferențe semnificative în abordarea noțiunilor, principiilor aferente mediului de afaceri, lipsa unor viziuni, concepte complexe, clare de dezvoltare a acestuia în Republica Moldova, etc.

În rezultatul examinării viziunilor, abordărilor, teoriilor și concepțiilor de administrare și management, prin prisma rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri constatăm că, toate elementele lor structurale sunt pasibile aplicării în cadrul examinării rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri ajustându-le la situația reală din Republica Moldova. Totodată, evidențiem importanță deosebită în îmbunătățirea, dezvoltarea și/sau modernizarea mediului de afaceri a monitorizării, raportării, sistematizării și analizei faptelor exercitate în cadrul interacțiunii AP-mediul de afaceri. Fiind identificată noțiunea mediului de afaceri, au fost identificate și principiile care caracterizează rolul AP în dezvoltarea acestuia. Examinarea factorilor de influență a relevat importanța influenței lor asupra mediului de afaceri. Este evident ca AP nu poate influența în serios factorii naturali (inclusiv cataclismele), însă acțiunile întreprinse în mare măsură pot diminua efectele negative, inclusiv asupra mediului de afaceri. Astfel, determinând direcțiile principale de cercetare a rolului administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri au fost stabilite principalele metode aplicabile, considerând necesar de a examina și cum AP poate și/sau influențează acești factori, sau elementele lor componente, pentru a asigura dezvoltarea și/sau modernizarea mediului de afaceri, în special în Republica Moldova.

De asemenea putem constata și concluziona că principiile identificate de către cercetătorii în administrația și managementul public, au și ele o importanță, dar și aplicabilitate esențială în cadrul acestei interacțiuni, a cercetării și cunoașterii raporturilor AP cu mediul de afaceri, dar care, în viziunea noastră, ar putea fi completat cu principiul “echilibrului în dinamică a intereselor” (generale cu cele private, a necesităților și resurselor, etc.) în dezvoltarea mediului de afaceri, aplicându-l la realitățile din Republica Moldova.

În acest capitol, au fost examinate unele viziuni și abordări, după părerea noastră, de o însemnătate deosebită și care ar putea avea o semnificație importantă, nu numai pentru instruire dar și în aplicarea practică, inclusiv studiind experiența, succesele și greșelile cercetătorilor, administrațiilor publice din țări separate sau din Uniunea Europeană, precum și încercările lor de a rezolva probleme specifice. Constatând o insuficiență a lucrărilor la tematica concretă cercetată, evidențiem totodată, viabilitatea necesității științifice de divizare a faptelor de valori, pentru a avea posibilitatea concentrării asupra faptelor și factorilor din interacțiunea AP-mediul de afaceri, întru dezvoltarea cercetărilor, studierii rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri, inclusiv la prestarea serviciilor publice. Abordările de dezvoltare a mediului de afaceri, bazate pe drept natural, pe procese cu scopuri și proceduri bine definite, pe sisteme de eficiență a activităților sau pe riscuri, precum și cea bazată pe dezvoltarea durabilă, vin să se completeze și să se îmbogățească reciproc, servind concomitent ca o bună bază teoretică în dezvoltarea continua a societății, inclusiv a mediului de afaceri din Republica Moldova [14].

De asemenea, putem observa că în literatura de specialitate este bine elucidată activitatea AP, dar și a mediului de afaceri sub aspectele juridice, economice, administrative, sociale și reflectate în mod tangențial problemele rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri, a identificării factorilor de influență, precum și a creării condițiilor (infrastructuri) favorabile dezvoltării acestuia, în condițiile insuficienței sau lipsei cronice de resurse [16].

Pornind de la faptul că rolul administrației publice asupra mediului de afaceri din țară este mai puțin elucidat în cercetările naționale, considerăm că realizarea prezentei teze de doctor va aduce un aport important la cunoașterea problemei de cercetare și găsirii soluțiilor adecvate pentru rezolvarea acesteia. În rezultat a fost formulată problema de cercetare, direcțiile și metodele de soluționare a ei, precum și concretizate obiectivele de cercetare.

În capitolul doi autorul analizează situația actuală a relațiilor dintre administrația publică și mediului de afaceri în Republica Moldova, inclusiv prin cercetarea instituționalizării atribuțiilor și responsabilităților aferente dezvoltării mediului de afaceri, implementării și optimizării cadrului regulator aferent, inclusiv creării condițiilor favorabile (infrastructuri)

acestui, dar și gestionării, prestării serviciilor publice, identifică și analizează principalii factori care le influențează, precum și principalele criterii de clasificare a lor.

Făcându-și apariția pentru asigurarea unor condiții de existență, statul, în deosebi administrația publică, există pentru asigurarea drepturilor și libertăților generale, dar și a satisfacerii necesităților cetățeanului, lucru ce poate fi realizat în primul rând prin dezvoltarea mediului de afaceri, care este pilonul și generatorul principal al bunurilor și serviciilor, respectiv al veniturilor și bunăstării societății în general, dar și prin eficientizarea activității proprii. Îndeplinirea acestui deziderat poate fi realizat numai dispunând de o economie puternică, îndeosebi de un mediu de afaceri dezvoltat, modernizat [1]. Direcțiile principale ale dezvoltării mediului de afaceri, care trebuie și pot fi influențate de AP sunt acelea care asigură la propriu această dezvoltare, și care la rândul său, poate fi orientată cel puțin în două direcții principale:

- menținerea, modernizarea și dezvoltarea sferei productive a mărfurilor și produselor, a realizării lor inclusiv în exteriorul țării, și,
- menținerea, modernizarea și dezvoltarea sferei de prestare a serviciilor de ordin general, inclusiv publice, destinate satisfacerii necesităților, intereselor locuitorilor țării și/sau a unităților administrativ-teritoriale [3].

Misiunea de orientare și asigurare a condițiilor favorabile întru realizarea prevederilor acestor direcții este prioritară pentru administrația publică. Iar asigurarea dezvoltării durabile a mediului de afaceri, este de neconceput fără a ține cont de realitatea din țară, din regiune și în general din lume, inducând în mod neapărat eficientizarea activităților și în primul rând ale autorităților administrației publice, dar și a celor aferente dezvoltării mediului de afaceri.

Este dificil de imaginat viața în societatea contemporană fără implicarea administrației publice în organizarea și/sau dirijarea directă sau indirectă a asigurării continuității dezvoltării mediului de afaceri, în deosebi în direcțiile nominalizate. Astfel, atât acțiunile realizate în aceste direcții, dar și cercetarea lor și a interacțiunii dintre autoritățile administrației publice cu subiecții mediului de afaceri întru asigurarea dezvoltării acestuia în țara noastră, capătă o importanță deosebită la identificarea și cercetarea principiilor, factorilor generali și specifici de care sunt influențate, în conceptualizarea dezvoltării mediului de afaceri în baza unei noi abordări [1, 3, 6].

Întru asigurarea atingerii scopului și obiectivelor propuse aferente cercetării rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova, în acest capitol autorul a elucidat situația actuală și a cercetat competențele și funcțiile autorităților administrației publice, inclusiv centrală și locală, ce influențează direct, sau indirect dar esențial dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova, prin prisma cadrului instituțional, normativ dar și al principalilor factori de influență.

Un subcapitol aparte din acest capitol a fost dedicat misiunii și funcțiilor APC și instituțiilor, entităților din subordine cu influențe și interacțiuni în domeniul mediului de afaceri. Este realizată o analiză evolutivă a misiunii și funcțiilor acestora, care influențează dirijarea, reglementarea, organizarea mediului de afaceri în diferite perioade istorice, a funcțiilor entităților cu atribuții în elaborarea și implementarea documentelor de politici, de organizare generală și reglementare a mediului de afaceri. Examinarea cadrului instituțional și funcțional a reliefat elementele principale ale acestui cadru, constatând că acesta nu este întotdeauna în concordanță cu obiectivele stabilite în strategiile de dezvoltare, sau altfel spus nu întotdeauna sunt stabilite pentru acestea obiective clare de atins în dezvoltarea mediului de afaceri, inclusiv pentru subdiviziunile structurale ale administrației publice. Analizând cadrul instituțional al autorităților administrației publice, inclusiv a celor responsabile de dezvoltarea mediului de afaceri, precum și programele de activitate ale Guvernului aprobate, inclusiv prin Hotărârile Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova pentru perioada 1991-2011, constatăm că în marea majoritate ele nu conțin prevederi exprese, ci o abordare tangențială, sectorială și/sau punctuală a aspectelor ce țin de mediul de afaceri, fără a avea o abordare sistemică [3].

Această concordanță fiind realizată într-o oarecare măsură prin schimbarea paradigmei de dezvoltare a societății care a fost trasată și impusă ca sarcină în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020” și care a venit să articuleze o viziune încheată privind creșterea economică sustenabilă pe termen lung, având la temelie un studiu diagnostic al constrângerilor de creștere și obiective clar stabilite. Astfel prin Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern [12], adoptată întru realizarea prevederilor strategiei nominalizate și a Programului de activitate a guvernului elaborat în baza acesteia, a fost concretizat, stabilit modul de organizare și funcționare a Guvernului, domeniile de activitate, competența, structura și raporturile juridice ale acestuia cu alte autorități publice, concomitent fiind concretizate domeniile, funcțiile, atribuțiile și împuternicirile Guvernului [3]. Totodată, fiind redus numărul ministerelor de la 16 la 9 a fost totodată aprobat Regulamentul Guvernului prin Hotărârea Guvernului nr. 610 din 03-07-2018, care de asemenea stabilește modul de organizare și funcționare a Guvernului, precum și cadrul organizatoric al activității Guvernului în ansamblu și a membrilor Guvernului în particular, procedura de elaborare și promovare a proiectelor de acte ale Guvernului, de monitorizare și control al executării sarcinilor de către ministere, alte autorități administrative centrale, raporturile Guvernului cu acestea, precum și cu Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Banca Națională a Moldovei, Curtea de Conturi și Procuratura Generală. Este definit Programul de activitate al Guvernului ca act politic de bază, care determină principalele obiective de dezvoltare a țării în perioada mandatului pentru care a fost investit Guvernul, corelate cu

prioritățile strategice ce derivă din Strategia națională de dezvoltare și alte documente strategice de politici, precum și cu angajamentele internaționale asumate de Republica Moldova, în special cu cele privind integrarea europeană. Totodată Regulamentul concretizează acțiunile necesare în vederea realizării Programului de activitate a Guvernului prin elaborarea și aprobarea Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, în vederea determinării obiectivelor și direcțiilor strategice ale politicii statului și căilor de realizare ale acestora în domeniile de activitate de care este responsabil, elaborării și prezentării spre examinare Parlamentului politicii bugetar-fiscale și proiectele de lege cu privire la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și al fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și întreprinderea oricăror altor acțiuni necesare pentru realizarea politicii statului în domeniile de activitate atribuite prin lege în competența Guvernului, inclusiv aferente dezvoltării mediului de afaceri [7, 8, 11]. Sub acest aspect, schimbările, inclusiv și a paradigmei de dezvoltare a mediului de afaceri au concretizat și completat, fără a substitui, abordarea sectorială caracteristică programului de guvernare, ale cărui obiective sunt trasate pentru întreaga durată a guvernării, concomitent impunându-se și abordarea sistemică a dezvoltării mediului de afaceri. Astfel cercetarea acestor aspecte a constatat că, atât Guvernul cât și Cancelaria de stat, în virtutea prerogativelor, atribuțiilor și funcțiilor ce le aveau și care le revin, au toate posibilitățile și pârghiile de a influența asupra dezvoltării mediului de afaceri din Republica Moldova, însă această prerogativă nu și-au găsit reflectarea în funcțiile, atribuțiile acestor autorități ca domeniu, sau activitate separată.

Analizând structura și funcțiile organelor administrației publice centrale de specialitate sub aspectul dezvoltării mediului de afaceri în Republica Moldova, am constatat că Ministerul Economiei având misiunea, conform prevederilor Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei aprobată prin Hotărârea Guvernului nr 690/2009, de a asigura creșterea economiei naționale prin *optimizarea cadrului de reglementare a activității de întreprinzător, constituirea premiselor pentru dezvoltarea mediului de afaceri, dezvoltarea tehnologică și asigurarea competitivității, crearea unui mediu investițional atractiv*, contribuirea la acțiunile de demonopolizare a pieței interne și de eliminare a practicilor anticoncurențiale, precum și prin cooperare economică internațională, avea în structura aparatului central 32 subdiviziuni, inclusiv subdiviziunea structurală care avea atribuții să se preocupe de dezvoltarea mediului de afaceri “*Direcția generală dezvoltarea mediului de afaceri*”. În componența acesteia erau incluse:

- *Direcția politici de reglementare a activității de întreprinzător,*
- *Direcția politici investiționale și competitive,*
- *Direcția politici de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii și comerț.*

Iar conform prevederilor pct.7 al capitolului II “Misiunea, funcțiile de bază, atribuțiile și drepturile ministerului” din Regulamentul nominalizat, Ministerul avea atribuții, inclusiv în:

- *domeniul dezvoltării mediului de afaceri,*
- *domeniul politicilor investiționale și de promovare a exportului,*
- *domeniul reglementării prin licențiere a activității de întreprinzător,*
- *domeniul dezvoltării tehnologice și competitivității,*
- *domeniul parteneriatului public-privat [3, 9].*

Odată cu schimbarea paradigmei aferente cadrului instituțional, cu accent de bază pe *ceea ce trebuie de făcut*, întru realizarea strategiei de dezvoltare coordonată și susținută financiar de către organismele internaționale, în procesul de implementare a Strategiei “Moldova 2020” a fost propus un “nou” cadru instituțional conform organigramei în redacția Legii nr 121/2014. Divergențele structurale ale APC dintre situația existentă până și a cadrului instituțional inclus în Strategia de dezvoltare “Moldova 2020” au impus măsuri de reorganizare a administrației publice, în primul rând la nivel central, inclusiv a celor cu atribuții în domeniul dezvoltării mediului de afaceri. Iar în rezultatul acestor reforme a fost modificate atribuțiile Ministerului Economiei și Infrastructurii [13]. Conform Hotărârii Guvernului nr. 690 din 30.08.2017 cu modificările ulterioare structura aparatului central al Ministerului Economiei și Infrastructurii a fost constituită din 34 subdiviziuni, inclusiv “Direcția politici economice și mediul de afaceri”, care are misiunea de a asigura creșterea economiei naționale prin optimizarea cadrului de reglementare a activității de întreprinzător, constituirea premiselor pentru dezvoltarea mediului de afaceri, dezvoltarea tehnologică și asigurarea competitivității, precum și, crearea unui mediu investițional atractiv. A fost modificată de asemenea și structura direcției, care este constituită din:

- Secția politici economice,
- Secția reglementarea mediului de afaceri și întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM),
- Secția modelare și prognozare economică.

Menționăm că, misiunea secției politici economice este de a contribui la analiza situației, problematicilor, precum și la elaborarea politicilor publice eficiente în domeniile atragerii investițiilor și promovării exportului, analizei impactului politicii fiscale, vamale și financiare asupra mediului de afaceri, administrării și deetatăzării proprietății publice, precum și monitorizării procesului de implementare a acestora. Astfel fiind diminuate, în viziunea noastră, atribuțiile în domeniul dezvoltării mediului de afaceri.

Analiza comparativă a structurii existente și anterioare a organelor administrației publice centrale de specialitate sub aspectul atribuțiilor în dezvoltarea mediului de afaceri în Republica

Moldova, denotă că numai în structura aparatului central al Ministerului Economiei aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr 690 din 13.11.2009 existau subdiviziuni structurale care trebuiau să se preocupe expres de dezvoltarea mediului de afaceri. Mai mult ca atât, putem constata că având *“Direcția generală dezvoltarea mediului de afaceri”* în cadrul Ministerului Economiei, Republica Moldova nu dispune de un concept, o strategie de dezvoltare a mediului de afaceri, de o politică de dezvoltare și/sau de un program, plan de acțiuni menit să asigure dezvoltarea în special a mediului de afaceri în Republica Moldova. Astfel analiza structuri și funcțiilor enunțate, denotă că la adoptarea regulamentelor și normelor respective a fost abordată diferit noțiunea *“mediului de afaceri”*, inclusiv și față de abordările businessului și a structurilor internaționale, care abordează prin altă prismă structurală această noțiune. Această viziune și abordare diferă de cea expusă de către Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova (CNPM), prin raportul căreia *“Constrângeri majore asupra mediului de afaceri din Moldova”*, mediul de afaceri este examinat prin prisma factorilor, constrângerilor majore în dezvoltarea a lui. Reieșind din rezoluția Conferinței Internaționale a Muncii (International Labour Conference - ILC), aprobată în unanimitate în 2007, au fost stabiliți 17 piloni ce compun *mediul determinant pentru o creștere durabilă a întreprinderii* și care constituie cadrul de lucru al ILC privind dezvoltarea întreprinderilor care e acceptat pe deplin și de către CNPM. În rezultat, se identifică diferențele de percepție și se încearcă identificarea motivelor acestora.

Cercetarea cadrului instituțional a constatat de asemenea că, Ministerul Economiei are în subordine și alte autorități administrative, fiind identificate de autor ca entități, activitatea cărora influențează semnificativ mediul de afaceri, precum și persoane juridice în care are calitatea de fondator, activitatea cărora are impact direct asupra mediului de afaceri ca:

- Organizația de Atragere a Investițiilor și de Promovare a Exportului din Moldova;
- Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii;
- Unitatea de implementare a proiectului Băncii Mondiale de ameliorare a competitivității;
- Unitatea de implementare a grantului acordat de Guvernul Japoniei;
- Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei.

Aceste structuri au fost create cu scopuri și termene determinate de implementarea unor obiective concrete, iar Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) a fost creată ca o instituție publică necomercială, care activează în coordonarea Ministerului Economiei și parteneriatelor cu alte autorități centrale și locale, asociații de afaceri, prestatorii de suport în afaceri și întreprinderile mici și mijlocii. Totodată, în rezultatul examinării și analizei funcțiilor instituțiilor și entităților cu influențe asupra mediului de afaceri sa constatat lipsa responsabilităților aferente dezvoltării mediului de afaceri. Menționăm de

asemenea că, în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul II - consiliile raionale, nu este prevăzută o structură oarecare care se ocupă de dezvoltarea mediului de afaceri la nivel local, existând totodată în componența secțiilor economice ale unor consilii raionale funcția de economist cu atribuții în dezvoltarea IMM-urilor, iar la nivel local lipsesc careva structuri sau funcții cu atribuții în dezvoltarea mediului de afaceri.

Aplicînd o abordare nouă aferent sarcinilor și priorităților stabilite prin programul de guvernare aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 88 din 06.08.2021, a fost aprobată conform obiectivelor stabilite și o nouă structură a Guvernului, constituită din 13 ministere, precum și a structurilor din subordine care sunt în proces de restructurare și/sau creare, inclusiv în scopul creării infrastructurii aferente și mediului de afaceri din Republica Moldova [10].

Ca rezultat, constatîndu-se o dinamică pozitivă, dar insuficientă și slab eficientă în raport cu măsurile întreprinse de acestea în dezvoltarea mediului de afaceri, au fost identificate și unele probleme structurale și funcționale ale APC, propunându-se ajustările structurale la obiectivele stabilite și identificării responsabilității concrete ale acestora aferente asigurării dezvoltării mediului de afaceri. Constatîndu-se de asemenea și o dezvoltare și îmbunătățire esențială a cadrului normativ aferent dezvoltării mediului de afaceri, au fost identificate și unele disensiuni, constrîngeri, ambiguități, întru rezolvarea cărora au fost înaintate recomandările respective.

În fine, au fost analizate și principalele modalități existente de influență asupra dirijării, reglementării mediului de afaceri, prin prisma gradului de implicare a APC, inclusiv în asigurarea a concordanței acțiunilor de dezvoltare a mediului de afaceri, a controlului, de implicare și a APL în acest proces. În acest sens, sunt analizate responsabilitățile administrației publice, inclusiv locale de nivel unu și doi, se analizează atât cadrul normativ existent, cât și practica curentă a autorităților administrației publice, cât și problemele curente cu care se confruntă. În rezultatul analizei situației actuale a relațiilor dintre administrația publică și mediul de afaceri în Republica Moldova, examinării cadrului instituțional, a misiunilor și funcțiilor AAP ale APC și APL, a altor instituții și entități cu atribuții și/sau influențe asupra dezvoltării mediului de afaceri din Republica Moldova, am constatat că rolul AP în dezvoltarea acestuia, în perioada reformării statului prin dezicerea de la principiile și valorile regimului totalitar și trecerea la paradigmele bazate pe valorile general umane, în mare măsură este influențat de eficiența, transparența și calitatea îndeplinirii funcțiilor AP, de procesul de integrare europeană, inclusiv de măsurile prevăzute în acordul de asociere cu Uniunea Europeană, care presupune promovarea multor reforme diferite după nivele și complexitate în toate sferele vieții, dar și de angajamentele bilaterale asumate de Republica Moldova în cadrul acordurilor cu alte țări.

Totodată, asigurarea eficienței activității AP poate fi asigurată prin implementarea și aplicarea conformă și corectă a sistemului de control intern managerial, inclusiv prin includerea responsabilității administrative pentru neaplicarea și/sau aplicarea neconformă a CIM-ului [5].

Cercetările cadrului normativ aferent mediului de afaceri, în special a legilor, hotărârilor Parlamentului, hotărârile și dispozițiile Guvernului, actelor altor autorități ale administrației publice care formează cadrul specific în care funcționează firmele, au reliefat că asigurarea unui cadru normativ favorabil dezvoltării mediului de afaceri reprezintă un proces continuu de constatare și evaluare a problemelor, de identificare a soluțiilor, precum și de revizuire a acestuia. Iar reforma de reglementare trebuie să se extindă și la dezvoltarea capacităților instituționale și a stimulentei pentru încurajarea implementării în practică, a modificărilor cadrului de reglementare, cu un impact pozitiv maxim asupra competitivității sectorului privat [15]. Acest proces ar fi bine de continuat și la nivelul actelor departamentale, fapt ce mandatează procesul de analiză a impactului de reglementare, ca nucleu al unui sistem mai rațional în elaborarea reglementărilor, de tratare a reglementărilor ambiguii, revizuirea actelor normative pentru cele inutile, a procedurilor, actelor permissive. Iar ajustarea lor la tehnologiile informaționale utilizate, rămâne a fi o parte componentă a rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri.

În rezultatul elucidării situației actuale, examinării cadrului instituțional-funcțional al APC și APL, a funcțiilor și competențelor instituțiilor și entităților cu atribuții în domeniu, precum și a cadrului normativ prin prisma interacțiunii administrația publică-mediul de afaceri și a factorilor de influență asupra dezvoltării mediului de afaceri în Republica Moldova, putem sintetiza următoarele.

Stabilirea, dar și actualizarea permanentă, a scopului, direcțiilor prioritare, obiectivelor și indicatorilor concreți și clar de realizat al instituțiilor (entităților) responsabile de realizarea lor, a surselor disponibile și a cadrului normativ favorabil necesar în vederea dezvoltării mediului de afaceri, dar și a termenelor și documentelor de confirmare a îndeplinirii dezideratelor – sunt elementele primordiale ale rolului AP în dezvoltarea acestuia, care necesită coagularea prin elaborarea și aprobarea concepției, strategiei de dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova. Concepție ce ar include nu numai noțiunile și principiile de bază, dar și domeniile, sectoarele, zonele de interferență (inclusiv de asigurare a drepturilor și libertăților generale, a securității economice, financiare, alimentare, a sănătății, ș.a.), direcțiile și prioritățile pe termen lung și mediu, precum și rezultatele concrete de atins.

Asigurarea concordanței și direcționarea funcțiilor concrete spre optimizarea, eficientizarea și transparentizarea activității AP aferente dezvoltării mediului de afaceri; crearea,

menținerea și perfecționarea permanentă a cadrului normativ ce influențează dezvoltarea mediului de afaceri; spre crearea și dezvoltarea condițiilor de infrastructură favorabile dezvoltării mediului de afaceri cu implicarea proactivă și a APL, dar și a subiecților mediului de afaceri, spre consolidarea capacităților AP și a mediului de afaceri din Republica Moldova, este și rămâne a fi un element principal și o sarcină primordială a rolului AP.

Au fost examinate și analizate schimbările continue ale legislației, care caracterizează procesul de reformă, modernizare și eficientizare a activității administrației publice, în general, și de dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova, în special. În rezultatul examinărilor și analizei cadrului normativ sa constatat că, deși cu mult greu, iar pe alocuri chiar contradictoriu, totuși sunt implementate multe măsuri și acțiuni, asigurând prospectiv un nivel calitativ nou de dezvoltare al societății, noi relații în mediul social, politic și economic, inclusiv în mediul de afaceri. Constatând că procesul de îmbunătățire a cadrului normativ este unul continuu de constatare și evaluare a problemelor, de identificare a soluțiilor, precum și de revizuire al acestuia, reforma de reglementare trebuie să se extindă și la dezvoltarea capacităților instituționale și a stimulentele pentru încurajarea implementării integrale, în practică, a modificărilor cadrului de reglementare, cu un impact pozitiv maxim asupra competitivității sectorului privat. Acest proces fiind continuat și la nivelul actelor departamentale, va mandata procesul de analiză a impactului de reglementare, de tratarea a reglementărilor ambigui și revizuirea actelor inutile. Totodată, au fost adoptate noi acte normative privind parteneriatul public-privat și concesiunea serviciilor publice, crearea, reorganizarea unor instituții de prestare a serviciilor publice, acte normative care reglementează separat unele servicii publice, cum ar fi salubritatea sau asigurarea cu apă etc. Evident, lucrările științifice existente la moment nu reflectă cele mai recente modificări ale legislației, fiind astfel necesară și studierea modului în care modificările legislației afectează rolul și responsabilitățile administrației publice, în ceea ce privește dezvoltarea mediului de afaceri.

În cadrul cercetărilor am constatat că, deși de către guvernare au fost întreprinse și se întreprind măsuri de ajustare, actualizare, optimizare a controalelor, inclusiv prin modificarea cadrului normativ, precum și implementarea unor noi programe, printre care putem menționa și schimbarea accentelor controlului extern pe controlul intern, care este necesar de implementat fie în mod obligatoriu de către entitățile expres prevăzute de actele normative, fie benevol de către celelalte entități, iar la acest compartiment există foarte multe restanțe, inclusiv aferente obligațiilor asumate în cadrul acordului de asociere. În acest context vom menționa “Programul de dezvoltare a controlului financiar public intern pentru anii 2018-2020” și “Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia” aprobate prin Hotărârea Guvernului RM nr. 124 din

02.02.2018, care vin să asigure executarea angajamentului asumat, inclusiv prin Acordul de Asociere între Republica Moldova și UE în vederea consolidării gestiunii finanțelor publice pe baza principiilor buneii guvernări. Iar optimizarea proceselor, procedurilor și a perioadei de timp necesare unui agent economic pentru lansarea, desfășurarea și lichidarea afacerii, precum și schimbarea accentului de pe inspecții - pe consiliere, acestea fiind realizate în baza principiului riscului perceput, ar ameliora semnificativ mediul de afaceri, diminuând totodată costurile administrative inutile și implicit asigurând dezvoltarea mediului de afaceri și creșterea durabilă a economiei.

Considerăm foarte important, ca realizarea dezideratelor pentru direcțiile identificate, asigurată de către administrația publică să se realizeze prin:

- optimizarea, eficientizarea activității AP, a conlucrării APC și APL, dar și a mediului de afaceri, prin implementarea și aplicarea conformă a CIM-ului, asigurarea transparenței tuturor faptelor, evenimentelor și acțiunilor, inclusiv dezvoltarea dialogului dintre AP și exponenții mediului de afaceri, în special în procesul de elaborare, promovare și implementare a politicilor cu impact fiscal, economic, regulator și social; aferente dezvoltării mediului de afaceri,

- stabilirea, concretizarea în conformitate cu paradigma și scopul de dezvoltare, de rând cu cadrul instituțional și funcțional și a obiectivelor cu indicatori măsurabili de realizat, a standardelor, mecanismelor și instrumentelor necesare pentru realizarea lor, identificarea proceselor și procedurilor utilizate precum și perfecționarea permanentă a lor, stabilirea elementelor structurale ale activităților, acțiunilor AAP cu influență majoră asupra mediului de afaceri care fac obiectul politicilor de dezvoltare pe aceste domenii, precum și coordonarea lor de o singură autoritate (instituție, unitate), inclusiv ce ține de cadrul normativ, servicii necesare de prestat, sursele de finanțare, costuri și rezultate de atins,

- eficientizarea documentelor de politici, a implementării lor, asigurând monitorizarea, raportarea, evaluarea și îmbunătățirea lor în baza și în conformitate cu metodologiile, procedurile și ghidurile bine elaborate și aprobate, luând în considerație bunele practici ale țărilor puternic dezvoltate, în special celor ce țin de dezvoltarea mediului de afaceri;

- evaluarea impactului realizării programelor, politicilor, măsurilor și/sau acțiunilor întreprinse de AAP în scopul dezvoltării mediului de afaceri în temeiul unei metodologii de evaluare elaborată la nivelul central și în baza obiectivelor și indicatorilor măsurabili apriori stabiliți,

- asigurarea concordanței între scopurile, obiectivele și prioritățile de realizat, și, cadrul instituțional-funcțional (inclusiv al entităților cu atribuții) aferent mediului de afaceri din Republica Moldova, inclusiv prin includerea indicatorilor concreți, responsabilităților,

termenelor de realizat și documentelor de confirmare în planurile de acțiuni aferente dezvoltării mediului de afaceri, având ca baza sarcina de realizat, adică ce trebuie de făcut;

- concretizarea funcțiilor și responsabilităților APL aferente asigurării, dar și conlucrării cu APC în vederea dezvoltării mediului de afaceri, inclusiv în cadrul procesului de descentralizare, în deosebi la prestarea serviciilor subiecților mediului de afaceri dar și de utilitate publică, de creare a infrastructurii locale favorabile dezvoltării acestui mediu, implementarea și aplicarea ghișeului unic, modernizării tehnologiilor aplicate, în deosebi digitalizarea prestării serviciilor, organizării monitorizării, raportării și transparenței.

Totodată, unul din elementele principale ale rolului administrației publice în crearea, menținerea și perfecționarea cadrului normativ aferent este revizuirea și ajustarea permanentă (pe modelul Ghilotinei) a cadrului normativ aferent mediului de afaceri întru asigurarea dezvoltării lui [3], inclusiv și prin implementarea modificărilor Legii nr 220/2007 prezentate în anexa nr. 3 a tezei de doctorat. Iar crearea și dezvoltarea infrastructurii favorabile dezvoltării mediului de afaceri, inclusiv prin:

- crearea unei unități structurale de organizare, coordonare și asigurare a măsurilor aferente dezvoltării mediului de afaceri în Republica Moldova,
- crearea rețelelor și asigurarea cu resurse (energetice, de utilități, de transport, etc.)
- asigurarea accesului la piețele de desfacere, inclusiv externe,
- asigurarea condițiilor favorabile investițiilor, inclusiv la etapa de exploatare și/sau scoatere din uz, de promovare a completivității și exporturilor,
- asigurarea puterii de cumpărare și dezvoltarea culturii de consum al populației.

De asemenea o parte componentă a rolului administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri este consolidarea capacităților administrației publice, dar și subiecților mediului de afaceri prin consolidarea capacităților personalului, tehnice și tehnologice, în deosebi digitalizarea proceselor și/sau procedurilor, precum și orientarea organizării de către APL a funcționării ghișeelor unice, centrelor multifuncționale, precum și a evaluării activității lor în temeiul metodelor bazate pe cost-eficiență și timpului utilizat, precum și perfecționarea permanentă cel puțin a elementelor de bază cost, calitate și timpul utilizat.

Menționăm că metodologia elaborată în cadrul Proiectului Băncii Mondiale de modernizare a serviciilor guvernamentale de experții naționali din cadrul Agenției de Guvernare Electronică de comun cu ASP, CNAS, CNAM, alte instituții publice și cu suportul experților din Olanda, care este în procesul de elaborare experimentală, după coordonările de rigoare și aprobarea ulterioară, în viziunea noastră, ar putea servi ca temei și pentru metodologia cadru de evaluare a performanțelor instituțiilor publice în dezvoltarea mediului de afaceri, stabilind în

acest scop obiective clare, concrete și indicatori măsurabili, termene de realizat, responsabilități și suportul necesar în acest scop, inclusiv legal, financiar. Aici menționăm prioritizarea stabilirii obiectivelor și indicatorilor concreți în asigurarea condițiilor și întreprinderii măsurilor, acțiunilor AP în vederea dezvoltării mediului de afaceri în Republica Moldova.

Capitolul trei este dedicat studierii problematicii aferentă rolului AP în asigurarea perspectivei și oportunităților de dezvoltare și modernizare a mediului de afaceri din Republica Moldova, în condițiile reformării administrației publice și a economiei de piață, inclusiv prin misiunea de prestator de servicii publice. În acest sens, este analizată situația existentă, identificate principalele probleme cu care se confruntă autoritățile administrației publice în identificarea și realizarea oportunităților de dezvoltare și modernizare a mediului de afaceri. Sunt analizate realizările și perspectivele procesului de modernizare și eficientizare a mediului de afaceri în Republica Moldova în contextul integrării europene. În acest sens, se analizează modificarea rolului administrației publice în rezultatul reformelor administrative ce reies și din imperativele AA. în vederea identificării reușitelor dar și nereușitelor, în vederea elaborării unor propuneri de îmbunătățire [5]. Totodată, în capitol se studiază, se analizează acțiuni și modalități concrete, reale de organizare și gestionare a serviciilor publice de către autoritățile administrației publice.

Obiectivele, prioritățile de dezvoltare în deosebi cele economice, dar nu numai, susținute cu resursele necesare dar și prin stabilirea atribuțiilor și responsabilităților clar definite și divizate între AAP și mediului de afaceri, a liniilor de monitorizare și raportare, de analiză și îmbunătățire a rezultatului creează premisele principale de realizare a acestora. Acest fapt precum și identificarea și îndeplinirea obiectivelor, indicatorilor, măsurilor și acțiunilor concrete cu indicatori măsurabili de realizat, bine structurate și corelate cu instituțiile și responsabilitățile, termenele de realizat, cadrul juridic necesar de ajustat precum resursele necesare pentru fiecare acțiune concretă, constituie unul din elementele principale ale rolului AP în dezvoltarea și modernizarea acestuia în Republica Moldova [5].

În rezultatul cercetărilor expuse în prezentul capitol aferente examinării și analizei oportunităților de dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova evidențiem importanța clauzelor acordurilor bilaterale care susțin financiar și/sau tehnic rezolvarea problemelor, inclusiv a constrângerilor în dezvoltarea acestuia. Reliefăm rolul acțiunilor întreprinse de către autoritățile administrației publice, în baza abordării sistemice și de dezvoltare durabilă, luând în considerație și riscurile contingente, realitățile dar și necesitățile stringente, în identificarea și realizarea proiectelor necesare, dar și a ghidurilor de implementare (manualelor operaționale) pentru fiecare sector, ramură, domeniu, proiect cu impact deosebit asupra dezvoltării mediului de

afaceri și a economiei Republicii Moldova. Constatând o influență semnificativă asupra dezvoltării țării, inclusiv a mediului de afaceri, a acordurilor bilaterale încheiate între RM și alte țări, în deosebi cele orientate spre asigurarea și majorarea investițiilor în țara noastră, diversificarea și majorarea exporturilor, dezvoltării și modernizării bazei de producere, păstrare și prelucrare, au fost în special cercetate cele din Acordul de Asociere RM-UE. Prevederile acestui acord constituit din multiple elemente reprezintă la rândul lor și ele factori cheie pentru restructurarea și modernizarea economică, dar și a mediului de afaceri din Republica Moldova. Astfel lichidarea barierelor, ajustarea la cerințele pieței europene și altor piețe externe și asigurarea respectării acestor cerințe, constituie de asemenea un element esențial al rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri, dar și a economiei țării în întregime. Mai mult decât atât, acest rol sporește prin asigurarea creșterii eficienței utilizării asistenței financiare și tehnice a UE și altor parteneri internaționali, care s-au angajat să susțină Republica Moldova în promovarea celor mai costisitoare reforme [4]. Ca urmare îmbunătățirea și intensificarea dialogului în cadrul acordului nominalizat și altor acorduri bilaterale, întru realizarea eficientă și în termen a prevederilor acestor acte, constituie o sarcină primordială, dar și o parte componentă a rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri.

Realizarea obiectivelor principale ale acordului de asociere și a angajamentelor Republicii Moldova prevăzute în acord, dar și a proiectelor susținute de parteneri și finanțatorii, cofinanțatorii externi, constituie o posibilitate și oportunitate în vederea alinierii la valorile țărilor UE și altor țări dezvoltate, dar și o oportunitate de deschidere și intrare pe piața europeană, care dispune de un potențial enorm și tehnologii moderne.

În acest context, în lucrare a fost analizat Acordul de Asociere prin prisma impactului acestuia asupra mediului de afaceri, îmbunătățirii serviciilor publice, inclusiv prin racordarea, alinierea la normele Uniunii Europene. De asemenea, teza de doctor conține rezultatele cercetării prin care sa întreprins dezvoltarea percepției de către AAP a rolului său în dezvoltarea mediului de afaceri, inclusiv rolului de prestator de servicii publice, cât și a percepției utilizatorilor externi aferent respectivelor servicii [4].

În final vom menționa că, practic toate angajamentele și măsurile prevăzute în AA au o influență directă sau indirectă asupra mediului de afaceri, inclusiv stabilitatea și echilibrul politic, securitatea externă și internă, justiția independentă, cooperarea economică, inclusiv comercială, și asistența financiară, în deosebi prevederile aferente politicii industriale și antreprenoriale, precum și asupra relațiilor cu mediul de afaceri. O deosebită influență asupra dezvoltării mediului de afaceri în Republica Moldova o are cooperarea în vederea dezvoltării și consolidării privind politica industrială și antreprenorială, cu un accent deosebit pe

întreprinderile mici și mijlocii, îmbunătățind astfel mediul de afaceri pentru toți operatorii economici, digitalizarea activităților (inclusiv de raportare), a serviciilor publice în deosebi prin aplicarea parteneriatului public-privat, a ghișeelor unice și CMPSP [5].

Lucrarea conține și un studiu de caz care reflectă specificul organizării și gestionării serviciilor publice în ASP. Argumentarea în favoarea acestui studiu de caz reiese, pe de o parte din influența semnificativă a acestor servicii asupra mediului de afaceri, în special la înregistrarea afacerii, licențierea și eliberarea actelor permise, documentarea proprietății (imobilizărilor corporale și a transportului) și a persoanelor, înregistrarea modificărilor la ele, precum și prestarea serviciilor, inclusiv informaționale, etc., dar, din faptul că aceste aspecte sunt mai puțin reflectate în literatura de specialitate și în culegerile de bune practici în ceea ce privește serviciile publice, iar, pe de altă parte, pentru că aici sunt implementate noi abordări de gestiune a serviciilor publice (ghișeul unic, centre multifuncționale, front office, bak office), care de asemenea necesită cercetare și analiză aprofundată.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Pe măsura dezvoltării omenirii, țărilor, comunităților, precum și a cercetărilor științifice, crește și numărul abordărilor în analiza managementului la general, al managementului administrației, inclusiv a administrației publice. O importanță deosebită în cercetarea îmbunătățirii, dezvoltării și/sau modernizării mediului de afaceri sub aspectul dirijării, monitorizării, raportării, sistematizării și analizei activităților și faptelor, o are derularea acesteia în baza principiilor care caracterizează interacțiunea AP cu acest mediu, în scopul cunoașterii rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri. Cercetarea viziunilor, teoriilor, concepțiilor și abordărilor aferente rolului AP în dezvoltarea mediului de afaceri a elucidat și concretizat principalele principii caracteristice ale acestuia, fiind suplinite de autor cu cel al echilibrului în dinamică și cel al flexibilității, confirmă acest fapt.

Urmare a examinării multiaspectuale și multidimensionale, în baza unor surse informative sugestive cu utilizarea principalelor tipuri de metode de cercetare științifică, a rolului administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova venim cu următoarele concluzii:

1. Rolul administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri a fost abordat, de-a lungul ultimelor decenii, de un număr nu prea mare de cercetători științifici din străinătate, și mai mic de cei din Republica Moldova, ceea ce a dus practic, la lipsa în prezent, a unor concepte, strategii de percepere a acestui fenomen social, ceea ce a condiționat formularea în lucrare a unor principii caracteristice acestuia.

2. Cadrul instituțional administrativ la nivel central este constituit din mai multe instituții, entități și subdiviziuni care au atribuții, în mare parte, corespunzătoare menținerii și sau dezvoltării mediului de afaceri, iar la nivel local componente cu atribuții în dezvoltarea mediului de afaceri, practic, lipsesc. Totodată, pe întreaga arie de cercetare se observă și lipsa unor modalități de coordonare între autoritățile și entitățile implicate în acest proces.

3. Cadrul normativ privind asigurarea rolului determinant al AP în dezvoltarea mediului de afaceri a fost supus multiplelor modificări și ajustări și în mare parte îmbunătățit. Totodată, au fost identificate și unele ambiguități, incertitudini, chiar și constrângeri, inclusiv ce țin de procedurile de înregistrare, raportare a subiecților mediului de afaceri, dar și aferente atribuțiilor și responsabilităților AAPL ce țin de dezvoltarea mediului de afaceri în UAT.

4. De rînd cu îmbunătățirea cadrului instituțional și normativ, cercetarea a desprins și îmbunătățirea prin reinginerie și digitalizare a unor proceduri, inclusiv adoptate la nivel departamental, în special în domeniul financiar – bancar, de prestare a serviciilor publice, în

domeniul energetic, în agricultură, ș.a., prin concretizarea și ajustarea lor. Totodată, acestea rămân a fi complicate, greu de înțeles și realizat, implicând costuri de timp și financiare nefondate, după cum au arătat rezultatele cercetării noastre, și necesită a fi simplificate.

5. Atât Guvernul cât și APC în virtutea prerogativelor, rolului, atribuțiilor și funcțiilor ce le revin, au confirmat că au toate posibilitățile și pârghiile de a influența asupra dezvoltării mediului de afaceri din Republica Moldova, adoptând multiple strategii sectoriale, inclusiv de dezvoltare a IMM-urilor, programe, planuri și proiecte concrete, însă aceasta nu și-a găsit reflectarea într-o strategie unică de dezvoltare a mediului de afaceri din țară. Strategie, ce ar include toate persoanele care în rezultatul activității generează avantaje (venituri), inclusiv instituții publice și private, asociații, etc. și care ar îngloba direcțiile, măsurile și obiectivele concrete de dezvoltare a acestuia, de asigurare a condițiilor favorabile pentru mediului de afaceri, inclusiv prin crearea rețelelor de infrastructură și prestare de utilități aplicând parteneriatele publice-private, crearea zonelor libere, parcurilor, clusterilor, etc.

6. APL contribuie semnificativ la dezvoltarea mediului de afaceri având la bază un potențial organizatoric și uman caracteristic situației reale din UAT. Cu toate acestea anume AAPL sunt acele structuri care creează infrastructuri de dezvoltare (ZAL, PT, PI, cluster, etc.) precum și cele de susținere a mediului de afaceri (piețe de desfacere, rețele de resurse, de transport, de igienă, etc).

7. Totodată propunerile noastre vizavi de îmbunătățirea și dezvoltarea în continuare a CIM ului au contribuit la consolidarea capacităților și performanțelor care au dus la optimizarea procedurilor, legăturilor cu mediul de afaceri (a se vedea anexa nr. 4).

8. Stabilind influență semnificativă a angajamentelor tratatelor bilaterale încheiate între Republica Moldova și alte țări asupra dezvoltării țării, inclusiv a mediului de afaceri, în deosebi cele orientate spre asigurarea și majorarea investițiilor în țara noastră, diversificarea și majorarea exporturilor, dezvoltării și modernizării bazei de producere, de prelucrare și păstrare a producției, a fost reliefată importanța deosebită a clauzelor acestora ce țin de susținerea financiară și/sau tehnică, care creează oportunități de dezvoltare. Întru identificarea și susținerea oportunităților de dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova, considerăm necesar reluarea și intensificarea dialogului cu donatorii și partenerii străini, mai ales în cadrul parteneriatului estic.

9. Realizarea oportunităților de dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova este organizată de AP prin aprobarea de programe și planuri de acțiuni, acordare de facilități, dar și prin crearea unor unități de implementare și sau instituții specializate și proceduri de realizare, însă aceste proceduri nu asigură întotdeauna o claritate și corectitudine operațională în realizarea acestora.

10. Toate angajamentele și măsurile prevăzute în AA au o influență directă asupra mediului de afaceri, dar nu mai puțin important este și realizarea, implementarea calitativă, eficientă și în termen a lor, în viața de toate zilele. Măsurile, activitățile și acțiunile AP în realizarea obiectivelor principale ale acordului de asociere și a angajamentelor Republicii Moldova prevăzute în acord, a proiectelor susținute de parteneri și finanțatorii, cofinanțatorii externi, constituie o posibilitate și oportunitate în vederea alinierii la valorile țărilor UE și altor țări dezvoltate, dar și o oportunitate de deschidere și intrare pe piața europeană, care dispune de un potențial enorm și tehnologii moderne. Însă realizarea acestor deziderate trebuie susținute prin acțiuni concrete, eficiente și calitative ale AP.

11. Examinarea activității ASP a confirmat faptul pregătirii și realizării unor noi modalități și posibilități de dezvoltare a mediului de afaceri, care poate lua în calcul interesele tuturor reprezentanților acestui domeniu.

12. În fine materialul expus ne permite să ne expunem asupra conformării ipotezei formulate la începutul lucrării și anume că, AP contribuie la dezvoltarea mediului de afaceri prin crearea și îmbunătățirea permanentă a condițiilor propice progresului acestuia.

În temeiul constatărilor și în corespundere cu concluziile formulate, întru soluționarea deficiențelor, problemelor identificate considerăm oportune următoarele recomandări:

1) asigurarea continuității și intensificarea cercetărilor privind rolul AP în dezvoltarea mediului de afaceri din Republica Moldova, inclusiv în baza elementelor constitutive, principiilor și factorilor de influență care au fost descriși în lucrare ;

2) instituirea unei unități structurale în subordinea Guvernului în vederea asigurării predictibilității, planificării, monitorizării, coordonării, analizei și îmbunătățirii mediului de afaceri, precum și asigurării concordanței politicilor și strategiilor sectoriale, măsurilor, proiectelor, ce ar permite racordarea acțiunilor APC și APL, între ramuri, domenii, sectoare și chiar între proiectele de implementat;

3) menținerea și asigurarea eficienței procesului de ajustare a cadrului normativ aferent mediului de afaceri prin implementarea modificărilor, inclusiv la Legea nr 220/2007 prezentate în anexa nr. 3;

4) a efectua analiza structurală și funcțională a subdiviziunilor și entităților din cadrul APC cu atribuții în dezvoltarea mediului de afaceri și ajustarea acestora prin concretizarea funcțiilor și responsabilităților aferente dezvoltării mediului de afaceri;

5) elaborarea, aprobarea și implementarea unei strategii de dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova, care ar determina direcțiile și măsurile de creare a condițiilor

favorabile pentru dezvoltarea mediului de afaceri, inclusiv prin parteneriatele publice-private, crearea zonelor libere, parcurilor, clusterilor, etc;

6) a concretiza atribuțiile AAPL și ale ajusta la cerințele actuale ale dezvoltării mediului de afaceri prin modificarea cadrului normativ aferent domeniului nostru de cercetare;

7) elaborarea și aplicarea metodologiei cadru de identificare și stabilire a obiectivelor și indicatorilor măsurabili de performanță, precum și a metodologiei cadru de evaluare a performanțelor acestora în dezvoltarea mediului de afaceri;

8) eficientizarea raporturilor dintre AP și mediul de afaceri prin aplicarea ghișeelor unice, centrelor multifuncționale, digitalizarea serviciilor publice, dar și prin implementarea controlului intern managerial în cadrul tuturor entităților cu atribuții și/sau influențe asupra dezvoltării mediului de afaceri și asigurarea aplicării conforme a lui, inclusiv prin includerea sancțiunilor în Codul Contravențional al Republicii Moldova pentru neaplicarea și/sau aplicarea neconformă a CIM-ului de către managerii operaționali;

BIBLIOGRAFIE

1. ACORD DE ASOCIERE între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte. Disponibil: <http://dcfta.md/uploads/0/images/large/acord-de-asociere.pdf>
2. *Administrare.Info*: Concepțiile științifice moderne ale administrației publice locale. Disponibil: <https://administrare.info/administra%C8%9Bie-public%C4%83/11466-concep%C5%A3iile-%C5%9Ftiin%C5%A3ifice-moderne-ale-administra%C5%A3iei-publice-locale>.
3. CARPOVICI, Grigore. Cadrul normativ al activității autorităților administrative-factor de îmbunătățire și dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova. În: *Administrarea publică*, revistă metodic-științifică, nr. 3 2019, ISSN 1813-8489, p. 132-139.
4. CARPOVICI, Grigore. Modernizarea și dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova prin prisma implementării prevederilor acordului de asocierea RM-UE. În: *Administrarea publică*, revistă metodic-științifică, nr. 2 2021, ISSN 1813-8489.
5. CARPOVICI, Grigore. Oportunități pentru dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale. "Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice"*, ediția a V-a, AAP, Ch., 01 martie 2019, ISBN: 978-9975-134-51-4, p.334-348.
6. GORIUC, Silvia. Natura juridică a funcțiilor Președintelui Republicii Moldova. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Natura%20juridic%C4%83%20a%20func%C5%A3iilor%20Pre%C5%9Fedintelui.pdf
7. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Strategiei reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător pentru anii 2013-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia în anii 2013-2015: nr. 1021 din 16-12-2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 297-303 din 20-12-2013, art. 1129.
8. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului Guvernului: nr. 610 din 03-07-2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 245 din 04-07-2018, art. 664.
9. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia: nr. 690 din 13.11.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 166-168, 768.

10. Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr.88 din 06.08.2021 pentru aprobarea Programului de activitate a Guvernului și acordarea votului de încredere. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 190, 190.
11. Legea cu privire la administrația publică centrală de specialitate: nr. 98 din 04.05.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr.160-164 din 03.08.2012, art.537
12. Legea cu privire la Guvern: nr.136 din 07.07.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 252 din 19.07.2017, art. 412.
13. Legea pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020”: nr. 166 din 11.07.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 245-247, 791.
14. SIMBOTEANU, Aurel. Teoria administrației publice. Disponibil: <https://ro.scribd.com/doc/146393374/Teoria-Adminisitratiei-Publice-Aurel-Simboteanu>.
15. SÎMBOTEANU, Aurel. Capacitatea administrativă în contextul descentralizării și autonomiei locale.
Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Capacitatea%20administrativa%20in%20contextul%20descentralizarii%20si%20automieii%20locale_0.pdf
16. SÎMBOTEANU, Aurel. Locul și rolul administrației publice centrale de specialitate în sistemul administrației publice.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI:

1 Articole în reviste științifice:

1.1. CARPOVICI, Grigore. Modernizarea și dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova prin prisma implementării prevederilor acordului de asociere. În: *Revista de Filozofie, Sociologie și Științe Politice a Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice*. Ch., 2021. p. 144-148. ISBN 978-9975-157-01-8.

1.2. CARPOVICI, Grigore. Cadrul normativ al activității autorităților administrative-factor de îmbunătățire și dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova. În: *Administrarea publică, revistă metodico-științifică*, nr.3(103) 2019. 132-139 p. ISSN 1813-8489.

1.3. CARPOVICI, Grigore. Rolul Agenției Servicii Publice în îmbunătățirea mediului de afaceri din Republica Moldova. În: *Revista Administrarea publică, revistă metodico-științifică*, nr. 3, Ch., AAP, 2018. 123-132 p. ISSN 1813-8489, CZU:351.82(475).

2 Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice:

2.1. CARPOVICI, Grigore. Mediul de afaceri în Republica Moldova prin prisma unor instituții cu atribuții în domeniu. În: *Materialele conferinței științifico-practice cu participare internațională. Teoria și practica administrării publice*. Ch., AAP, 19 mai 2017. 120-124 p. ISBN 978-9975-3019-8-5

2.2. CARPOVICI, Grigore. Centrele multifuncționale – mecanism de îmbunătățire a mediului de afaceri în Republica Moldova. În: *Materialele Conferinței științifico-practice internaționale "Consolidarea administrației publice locale și perspectivele europene ale Republicii Moldova"*. Ch., 23 noiembrie 2018. 321-334 p. ISBN: 978-9975-134-20-0

2.3. CARPOVICI, Grigore. Oportunități pentru dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale "Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice"*, ediția a V-a, AAP, Ch., 01 martie 2019. 334-348 p. ISBN: 978-9975-134-51-4.

2.4. CARPOVICI, Grigore. Eficiența activității autorităților administrației publice – factor de îmbunătățire a mediului de afaceri în Republica Moldova. În: *Materialele conferinței științifico-practice cu participare internațională. Teoria și practica administrării publice*. Ch: AAP, 17 mai 2019. 135-140 p. ISBN 978-9975-3019-8-5.

ADNOTARE

CARPOVICI Grigore, „Rolul administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova”, teză de doctor în științe administrative, specialitatea 563.01 – Teoria, metodologia administrației publice, Chișinău, 2021

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie din 222 titluri, 8 anexe, 150 pagini de text de bază și 5 figuri. Rezultatele obținute sunt publicate în 7 lucrări științifice (3- în reviste de specialitate și 4 - în materiale ale conferințelor științifico-practice).

Cuvinte-cheie: administrație publică, autorități ale administrației publice, reforma administrației publice, organizare, gestionare, reglementare, interacțiune, mediul de afaceri, integrare europeană, oportunități, modernizare, eficientizare.

Scopul lucrării: elucidarea complexă a rolului administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova și determinarea modalităților de fortificare ale acestuia la etapa actuală.

Obiectivele cercetării: studierea fundamentării teoretice a rolului administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri; cercetarea rolului administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri prin prisma cadrului instituțional și normativ din Republica Moldova; analiza situației actuale privind raporturile administrației publice și mediul de afaceri, identificarea principalelor factori de influență și oportunități de dezvoltare a mediului de afaceri în Republica Moldova, inclusiv prin prisma integrării europene a acesteia.

Noutatea și originalitatea științifică: abordarea multidimensională și multiinterferențială a rolului administrației publice în dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova, în baza utilizării unui număr semnificativ de surse de informare și formularea propunerilor concrete privind eficientizarea activității autorităților administrației publice în fortificarea coeziunii dintre întreprinderi, sectorul de producere și societate.

Problema științifică soluționată: determinarea modalităților, căilor de influență a administrației publice asupra mediului de afaceri din Republica Moldova și mai ales a celor care pot contribui la dezvoltarea economică a republicii în condițiile continuării cursului de integrare europeană.

Semnificația teoretică: precizarea conceptelor și abordărilor fundamentale de asigurare a dezvoltării mediului de afaceri; analiza sub aspect evolutiv a rolului administrației publice în procesul de asigurare a dezvoltării mediului de afaceri; identificarea factorilor de influență și a tendințelor generale de asigurare a dezvoltării mediului de afaceri în condițiile reformării administrației publice și integrării europene.

Valoarea aplicativă: recomandările formulate în lucrare pot fi utilizate de autoritățile administrației publice centrale și locale din Republica Moldova în identificarea posibilităților de dezvoltare a mediului de afaceri; materialul expus poate fi utilizat în cercetările ulterioare din domeniul respectiv, folosit în procesul de instruire al studenților și dezvoltare continuă a angajaților din administrația publică.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată prin publicațiile științifice, avizarea unor proiecte de modificări a cadrului normativ, implementarea controlului intern managerial, precum și includerea unor materiale din teză în programele de dezvoltare profesională a angajaților din cadrul IP Agenției Servicii Publice.

АННОТАЦИЯ

КАРПОВИЧЬ Григоре, „Роль государственного управления в развитии бизнеса в Молдове”, диссертация на соискание ученой степени кандидата административных наук, специальность 563.01 – Теория, методология государственного управления, город Кишинев, 2021 г.

Структура диссертации: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография из 222 наименований, 8 приложений, 150 страниц основного текста и 5 фигур. Полученные результаты были опубликованы в 7 научных работах (3 - в специализированных журналах и 4 - в материалах научно-практических конференций).

Ключевые слова: Государственное управление, органы государственного управления, реформа государственного управления, организация, управление, регулирование, взаимодействие, бизнес-среда, европейская интеграция, модернизация, эффективность.

Цель исследования: комплексное изучение и оценка роли государственного управления в развитии деловой среды в Республике Молдова и определение путей ее укрепления на текущем этапе.

Задачи исследования: изучение теоретического обоснования роли государственного управления в развитии деловой среды; исследование роли государственного управления в развитии деловой среды через призму институциональной и нормативной базы в Республике Молдова; анализ текущей ситуации во взаимоотношениях государственного управления и бизнес-среды, определение основных факторов влияния и возможностей для развития бизнес-среды в Республике Молдова, в том числе с точки зрения ее европейской интеграции.

Научная новизна и оригинальность: многомерный и многосторонний подход к исследованию роли государственного управления в развитии бизнеса в Республике Молдова, основанный на использовании значительного количества источников информации и формулировании конкретных предложений по рационализации деятельности органов государственного управления в укреплении производства и общества.

Решенная научная проблема: определение путей, способов воздействия государственного управления на окружающую бизнес-среду в Республике Молдова и особенно на те, которые могут способствовать экономическому развитию республики в условиях продолжения курса европейской интеграции.

Теоретическая значимость: исследования заключается в уточнении основных концепций и подходов к обеспечению развития деловой среды; эволюционный анализ роли государственного управления в процессе обеспечения развития деловой среды; определение влияющих факторов и общих тенденций для обеспечения развития бизнес-среды в условиях реформы государственного управления и европейской интеграции.

Прикладное значение исследования: сформулированные в работе рекомендации могут быть использованы органами центрального и местного публичного управления Республики Молдова при определении возможностей для развития деловой среды; экспонированный материал может быть использован в дальнейших исследованиях, в учебном процессе студентов и непрерывном развитии сотрудников государственного управления.

Внедрение научных результатов было достигнуто за счет научных публикаций, утверждения проектов поправок к нормативной базе и внедрения внутреннего управленческого контроля и включения материалов дипломных работ в программы повышения квалификации сотрудников IP ASP.

ANNOTATION

CARPOVICI Gregory, „*The role of government in business development in Moldova, doctoral dissertation in administrative sciences, specialization 563.01 – Public administration theory, methodology, Chişinău City, 2021*

Dissertation structure: Introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 222 titles, 8 annexes, 150 pages of basic text and 5 figures. The results of the study have been reflected in seven scientific papers (3- in specialized journals and 4 - in materials of scientific-practical conferences).

Keywords: Public administration, public administration authorities, public administration reform, organization, management, interaction, business environment, European integration, modernization, efficiency.

Scope of research: complex studying and analysis of public administration role in the development of the business environment in Republic of Moldova and finding ways to make it stronger.

Objectives of the research: to study the theoretical basis of the role of public administration in the development of the business environment; evolutionary research of the role of public administration in the development of the business environment through the prism of the institutional and normative framework in the Republic of Moldova; identification of the main influencing factors and development trends of the business environment in the Republic of Moldova through the prism of public administration reforms and European integration.

The novelty and scientific originality: multidimensional and multi-interference approach to researching the role of public administration in business development in the Republic of Moldova, based on the use of a significant number of information sources and formulating concrete proposals to streamline the activity of public administration authorities in strengthening cohesion between enterprises, production and society.

Scientific problem solved: determining the ways, ways of influencing the public administration on the business environment in the Republic of Moldova and especially on those that can contribute to the economic development of the republic in the conditions of continuing the course of European integration

Theoretical importance: of the research consists in: studying the fundamental concepts and approaches to ensure the development of the business environment; evolutionary analysis of the role of public administration in the process of ensuring the development of the business environment; identifying the influencing factors and the general tendencies to ensure the development of the business environment in the conditions of European reform and integration.

Applicative value: the recommendations formulated in the paper can be used by the central and local public administration authorities of the Republic of Moldova in identifying the possibilities for developing the business environment; the exposed material can be used in further research in that educational process of students and the and the continuous development of public administration employees.

Scientific results implementation was realized within scientific publications, avization of some projects of modification of normative department, implimenting the managerial intern control and including some materials from the thesis in programs of professional development of employees from IP Public Services Agency.

CARPOVICI Grigore

**ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ÎN DEZVOLTAREA MEDIULUI DE AFACERI
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Specialitatea: 563.01 – Teoria, metodologia administrației publice

Rezumatul tezei de doctor în științe administrative

Aprobat spre tipar: 30.septembrie 09.2021
Hârtie offset. Tipar digital.
Coli de tipar 2.0

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 40 ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
MD 2009 Chișinău, str. Alexei Mateevici, 60